

BARLANGI LELETEK

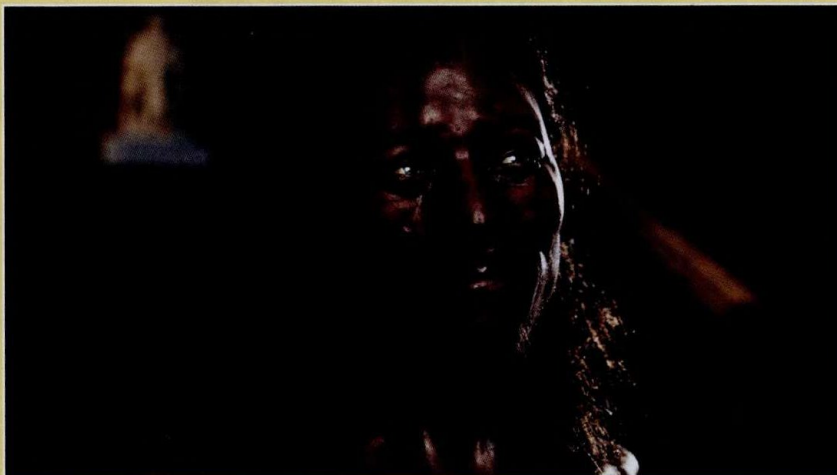
Az Anglia dél-nyugati részében, Somerset grófság területén található Gough's-barlang történelmi hely. Több olyan lelet is előkerült itt, amelyek Anglia kőkori lakóinak életéről szolgáltat új ismereteket.

A londoni Természettudományi Múzeum *Silvia Bello* vezette paleoantropológus csapata már korábban megvizsgálta az itt fellelt 14 700 éves emberi csontokat. Ezek a legkorábbi leletek az itt találtak közül: az akkor egymás után beköszöntő két jégkorszak között átmeneti felmelegedés állt be, és ennek alkalmával az emberek északabbra húzódtak – majd az újabb lehűlés következtében elhagyták ezeket a területeket. Ez lehet a magyarázat a különböző korú leletekre, melyek közül a két felnőtt és egy három év körüli gyermek koponyája egyértelműen arra utalnak, hogy az ősbritek az ezekből készült kelyhekből ittak. Ezt a szokást korábban inkább csak a vikingeknél említették meg, de ismeretes Alboin VI. századi longobárd király is, aki megölte az apósát, és annak koponyájából ivott, kényszerítve erre feleségét is.

Bello szerint a kőkori britek igen gondosan készítették el ivókelyeiket. Először megtisztították a koponyát, eltávolították a lágy részeket, ami az akkori szerszámokkal igen fáradságos munka lehetett. Ezt követően eltávolították az arccsontokat és a koponyaalapot is, majd kis darabokban letördelték a széleket, hogy öblös csészeformát kapjanak.

A kutatócsoport úgy gondolja, a koponya ivókehellyé történő alakítása egy rituálé lehetett, melynek során a készítő elfogyasztotta az agy egy részét. A koponya ilyen célú feldolgozása azért lehetett szertartásos folyamat és nem tekinthető kannibalizmusnak, mert ha egyszerűen csak meg akarták volna enni az agyat, ahhoz nem kellett volna ilyen gondosan bánni a koponyával: elég lett volna gyorsan betörni azt, és máris hozzáláthattak volna. Akkor a koponyát is több darabra törve találták volna meg. Mindazonáltal az emberhús, vagy csontvelő fogyasztása nem állt távol az akkori emberektől, ha arra szükség volt, vagy az alkalom megkívánta, például legyőzött ellenségek esetében.

Cheddar Man arc-rekonstrukciója

Más népek kultúrájában, így India egyes részein, a Fidji-szigeteken, de Tibetben is ismert a koponya ivókehelyként történő használata, az Angliában talált kelyhek azonban a legreggiebbiek az ilyen típusú edények között.

Ugyanez a feltalálási helye egy fiatal férfi csontváznak, melyet a köznyelv a közeli település után csak Cheddar Mannek nevez. A férfi körülbelül 10 000 évvel ezelőtt halt meg, abban az időben pedig Nagy-Britannia még nem is volt sziget, hiszen a Dogger-föld az utolsó eljegesedés során összekötötte a mai Angliát Dániával, Hollandiával és Németországgal.

A maradványokat már 1903-ban felfedezték, de a Természettudományi Múzeum és a Londoni Egyetem szakemberei *Selina Brace* vezetésével most génelemzést is végeztek. Ehhez a művelethez egy sűrű csontra van szükség, amely a lehető legjobban megőrizte a DNS-szerkezetet. Legtöbbször lábszárcsontot, vagy fogat használnak, de az emberi test legnagyobb sűrűséget mutató csontja a belső fülcsont, ezért ez a legideálisabb ehhez a vizsgálathoz – ebben az esetben is ehhez nyúltak. A DNS megőrzésében óriási szerepe

van annak is, hogy a test milyen környezeti tényezők – például hőmérséklet, páratartalom – mellett vészelté át az elmúlt 10 000 évet. A tudósok a vizsgálat során többek között megállapították, hogy a 166 centiméter magas, jól táplált fiatalember ősei Távol-Keletről származtak, amit 300 generáció elteltével a mai fehér britek körülbelül 10 százaléka is elmondhat magáról. Minden akkor élt európaihoz hasonlóan ő is laktózérzékeny volt. A vizsgálati adatokat átadták egy bioinformatikai laboratóriumnak, a Kennis & Kennis Reconstructions-nak, hogy az ottani, régészeti rekonstrukciókra szakosodott munkatársak modellezhessék Cheddar Man fejét, illetve arcát. Meglepő módon kiderült, hogy a férfinak egészen sötétbarna, szinte fekete bőre volt, ragyogó kék szeme és sötét, hullámos haja.

Cheddar Man előtt is éltek Nagy-Britanniában emberek, de azok kihaltak, illetve az időjárási körülmények változásával elhagyták a területet. Így a kutatók számára ezzel a lelettel veszi kezdetét a sziget tartós benépesülése, és így Cheddar Mant tekintik „az első britnek”.

HESZ MARIANNA